

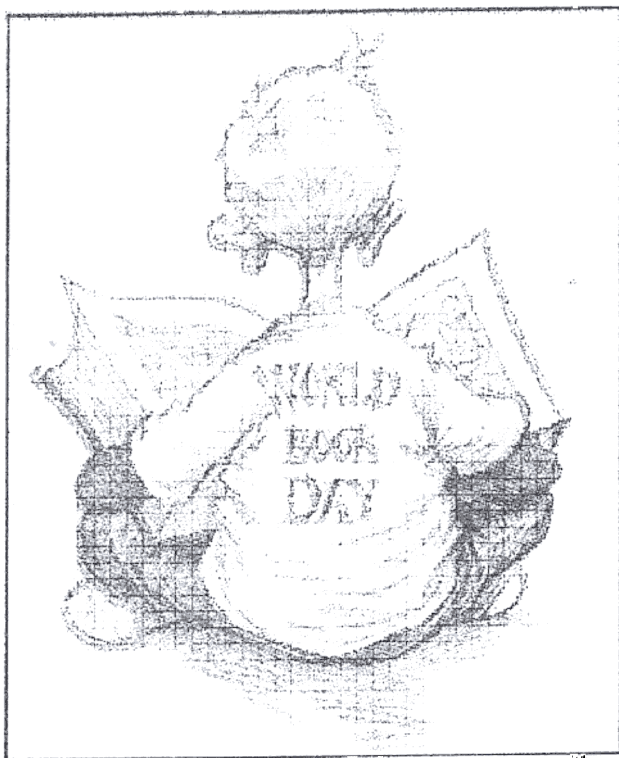
Tömd a fejed! **Nemzetközi könyvnap** **avagy a könyv világnapja** **Dublinban** **2003. március 6.**

Mottó: „Megérdemelné a békés halált minden írnok, aki az éjszakában tollat fog és papír föle hajol.”
Pilinszky J.: Betűk, sorok

A mellékelt kis ábrával illusztrált felhívás az Irish Independent február 28-ai számának kulturális mellékletében jelent meg, azzal a nyilvánvaló céllal, hogy felhívja a figyelmet a könyvnapi programokra. Ezt a napot immár hatodik éve áldozza a világ az olvasás fontosságának hangsúlyozására, és itt, Írországból is követi majd az év során egy teljes hét, az ún. „írók hete”. Ez nagyjából a mi könyvhetünknek felel meg, és az irodalom további ünneplését jelenti.

A felvezető gondolat azt az ellentmondást igyekszik meglovagolni, ami az olvasás adta gyönyörűség, a magunk választotta élmény és a tévének való kiszolgáltatottságunk között van. Sok egyéb program és gondolat kapcsolódott a könyvnaphoz már a megelőző hétvégén. Olvasmányélményekről szóló beszélgetések mellett az idén nemzeti felmérés készült a könyv szerepének vizsgálatáról a mai ír társadalomban, azt vizsgálva, hogy milyen könyvek mondanak a legtöbbit napjaink emberének. A közvéleménykutatás kiterjedt a legkedvesebb olvasmányokra, irodalmi hatásukra, a gondolatok erejének vizsgálatára.

Egy olvasáskutató és biblioterápiával foglalkozó kórházi munkatárs szombat délelőtti beszélgetése hallatlanul érdekes volt. Az olvasók két csoportjáról esett szó: a könyveket faló, állandóan gondolatokat fogyasztó olvasóról, aki le nem teszi a könyvet, amíg nem tudja meg a sztori végét, és a „gazdálkodó”, beosztó olvasóról, aki fél attól, hogy előbb utóbb be kell fejeznie a

könyvet és ki kell lépnie ebből a világból. Az indítékokat mindketten máshonnan eredeztették. Az olvasásterapeuta végül is egy érdekes felütéssel búcsúzott, mondván, hogy persze, *olvasni jó, kell, fontos, gyógyító stb.*, és – *tette hozzá – írni kell, az is fontos élet-hozzájárulás.* Írni, mert az írás primer alkotás, ehhez képest az olvasás szekunder alkotási folyamat. Egy meglévőt alkotunk újjá, teszünk a sajátunkká.

A megcélzott réteg (divatosan, marketing nyelven szólva: a célpopuláció) azért az ifjabb korosztály volt. A programok is főként a nekik és velük olvasás körül forogtak, könyvtárakban, könyvesboltokban, rádióban és tévében. Fontos tényezőként fogalmazódott meg *az élményszerűség mint a beleélés és a katarzis lehetősége és feltétele.*

A Vigília című folyóirat 2003. januári száma tematikus számnak tekinthető, amennyiben tanulmányai az új média szerepét vizsgálják. *Balázs Géza* a „médiapedagógiáról” szólva az értő olvasásra, a beszélgetésre, a megbeszélés fontosságára figyelmeztet többek között. Az igényes tájékozódás feltétele, hogy ismerjük a forrásokat, jól használjuk őket, és legyenek értékelő

stratégiáink. Kérjük ki mások (szülők, nagyszülők, tanárok stb.) véleményét. Az egyik napilap igen szellemes önreklámjával szólva:

Before you make your mind, open it!

Ami angolul igen jól hangzik, magyarul pedig kb. azt jelenti, hogy:

Véleményalkotás előtt tájékozódj!

A másik lap (Irish Examiner) azt ajánlja:

Not only read the news - examine them!

Ne csak olvasd a híreket, hanem értékeld is!

Na már most a kérdés éppen ezzel kapcsolatos, *hogyan és milyen módon jutunk korrekt, a tényállást több oldalról is megvilágító* hírekhez, állásfoglalásokhoz. A Gutenberg-galaxis átalakulófélben van. A kultúra az életben való eligazodáshoz szükséges információkat közvetíti és az azok használatához szükséges magatartási szabályokat adja át. A kommunikációs helyzetek változása emberi kapcsolatainkat is befolyásolja, erre kell felkészülnünk és segítenünk kell egymást.

Az írek megbeszélik az életüket, és sokat olvasnak. A közszolgálati rádió modern agorként működik. Élményeikről és gondjaikról sokkal többet beszélgetnek, mint otthon tapasztaltam, és meghallgatják egymást. Működik a közszolgálati szabályozás, és vannak ún. „védett műfajok” (Balázs Géza), mint a szociográfia, az ismeretterjesztő műsorok, a valóságfeltáró riportok stb. Visszatérnek a felmerült kérdésekre, és a közös problémákat több szempontból is megvizsgálják. Az elvek szintjén bizonyára működik a BBC-kódex objektivitásra törekvése, de emellett egy élő közösség reflektál az élet kihívásaira.

BBB

Önkiszolgáló könyvtár nyílik Bécsben

Kéthónapos próbaüzem után, április 8-án nyitja meg kapuit Európa egyik legmodernebb könyvtára, a bécsi Hauptbibliothek – *jelenti a Compress*. Az Easy-Check-rendszernek köszönhetően az olvasók maguk intézhetik a könyvek kikölcsönzését, illetve visszaadását.

Az állítólag lopásbiztos transponder-rendszer bevezetéséhez az elmúlt hónapokban mintegy 300 ezer könyvet, magazint és egyéb audio-, illetve video-adathordozót kellett ellátni azzal a speciális csippel, amely rádiófrekvenciák segítségével kommunikál a leolvasóberendezésekkel.

Így a könyvtárlátogatónak csupán annyi a dolga, hogy a kikölcsönözni kívánt könyvvel, videokazettával vagy éppen CD-ROM-mal odasétál a kölcsönzőpultok egyikéhez, ott behelyezi a könyvtárjegyet (kártyáját) a megfelelő nyílásba, és az olvasófelületen – egy üveglapon – „lehúzza” a kölcsönzés tárgyát. Az intelligens rendszer ezután regisztrálja a kikölcsönzés tényét, és egy igazolószelvényvel felruházva útjára engedi a látogatót, aki így hujjogás nélkül haladhat át a bejáratnál felállított biztonsági kapukon. A visszaszolgáltatás hasonlóan gyorsan és egyszerűen történik majd a könyvtár különböző pontjain elhelyezett pultoknál. A könyvvisszaadásnál azonban az önkiszolgáló rendszert várhatóan csak ősszel vezetik be – amennyiben a folyamat első fele sikeresnek bizonyul, és a felhasználók valóban megszeretik és élnek is ezzel a gyors, egyszerű lehetőséggel. Az Easy-Check szisztéma azonban nem csak a „fogyasztók” életét könnyíti meg. A könyvtár személyzete számára is felgyorsítja, leegyszerűsíti a könyvek katalógizálásának, visszarakásának a menetét. Ráadásul az erőforrások átcsoportosítását teszi lehetővé: az adminisztrációs munka csökkenésével a könyvtárosnak több ideje jut a látogatókra. Két szinten öt információs pultnál állnak az olvasók rendelkezésére.

A könyvtár működtetői egyébként átlagosan napi 3500 látogatóval számolnak, személyenként három és fél kikölcsönzött könyvvel. Ez azt jelenti, hogy naponta tizenkétezer dokumentumot kölcsönöznek ki – és persze ugyanennyit hoznak vissza. A könyvek, adathordozók gyors szortírozását, a megfelelő polcra való visszajuttatását fejlett technológia és szorgos kezek együttműködése teszi lehetővé. A pult alatt futószalag szállítja a könyveket a könyvlifthez, amelynek segítségével azok a raktárba kerülnek. A rendszer természetesen visszafelé is működik: segítségével ritkán keresett újságok, magazinok is gyorsan a kölcsönzőpult alá kerülhetnek.

A 34 millió eurós – több mint nyolcmilliárd forintos – ráfordítással megvalósított intézmény megálmodói azt szeretnék, ha a könyvtár „nyilvános dolgozószobájává és nappalijává” válna a látogatóknak. A hivatalos munkaidőhöz igazított nyitva tartás mellett húsz internetes terminál, további ötven digitális munkahely, valamint kétezer négyzetméteres terasz, kávézó és vendéglő áll az olvasóközönség rendelkezésére. Az osztrák főváros egyik legforgalmasabb útszaka-